

Urtea joanago, eta Euskadi-ren kontra indar guztiek osatzen duten blokea nabarmenago agertzen.

Zertan gelditu da gerra garaian, eta deserrialdi mingarrian gero, 40 urte egonarriz, lortua eta gotortua omen zen "Pacto Autonomico" delakoa? Ezen abertzale sozialistei aspaldidanik esan ohi zitzaientza horixe izaten baitzen: 36-en aurreko **PSOE** anti-euskaldun hura "aldatua" zela, ia-ia abertzale ere ba zela; eta, hortaz, alferrikerik zela euskal ezkerre erakitzen saiatzea. Oraintxe ikusiko omen zen taktika horren egokia.

Hots, horra hor egia latza 1978-ko udazken atari honetan: aspaldi bukatu zela "ezti-bidaia". Eta orain, aurrez aurre egia ikusteko eta aitortzeko kemenik ez duten guztiak hasarretuko badira ere, gauza bat dugu begien aurrean Konstituzioari dagokionez: indar abertzaleak oro alde batean, eta indar inperialistak oro, berebat, bestean daudela. "Pacto Autonomico" delakoak, eta "klase-frenteak", eta abar, pikutara joan dira.

Aspaldidanik, geure burrukaren ardaztat, "abertzaleok bat" proposatzen dugunok, "ameslari" batzu omen gara, gaurko egoeratik arrunt uruti. Gaurko egia, egunero ikusten dugunez, "klase-frenteak", "pacto autonomico" a, eta abar, omen dira...

* * *

Aukera bat ba dugu, ordea, abertzale jendeari eta logikari egokiro erantzuteko, eta behin bederen "pratiko" izateko: esan diezaiozun **EZ** abertzale guztiok, erabat elkaturik, etsaia ere bapo baturik dagoelarik, Madrillen gu **guztion** kontra prestatzen ari diren Konstituzioari. Ager bedi, aspaldiko partez, **herri bat garela**.

Zergatik **EZ** hori?

Luzeegi litzateke Konstituzioaren azterketa xehe bat egitea; eta puntu puntu dena azaltzea. Aski dugu, bestalde, gai nagusiren batzu gogoraztea.

Aski dugu, gonbarazio baterako, Euskal Herriak Foruetako garaian ezagutu zuen askatasun-egoeraz **UCD**-ek berak (zehazki eta egokiro oraingoan!) azaldu duena gogoan hartzea. 1839-ko legea **gerra galdu genuelako** ezarri baitzen gure herrietan.

"Artículo Adicional" famatu horren arabera, 1839-ko legea **kentzen** baldin bada, hau egin behar dugu euskaldunok: Iruñean, eta Gernikan, eta Donostian, eta Arriagan, Konstituzio horren legeak **banan-banan** aztertu. Eta han, Madrillera berriz ezertarako joan gabe, **geure forua gidari**, Konstituzio horretan zein puntu onar daitekeen, eta zein ez, **askatasun osoan geronek erabaki**. Eta Madrillera hau erantzun: "Se obedecen, pero no se cumplen, los artículos X, Y, Z, etc. del texto constitucional, por ser leyes anti-forales".

10. hor.

OTOI! DENOK "EZ"

"Disposición Adicional" hori onartzen bada, era berean, errenteriak (=aduanak) Ebro-ra eraman behar ditugu berriro; eta soldautzara geure gazteak ez bidali. Hau guztia kendu baitzigu 1839-ko legeak.

Zorakeriak handiena, halere, Forutasunaren legegiroan, "Concierto Económico" delakoei buruz Abril Martorell-ekin eztabaidan hastea litzateke. 1839-ko legeak irents-arazi zizkigun, gaitzerdi gisa hain zuzen, "Concierto Económico" delakoak; ordura artean **libroki** ematen baikenion Españari diru-laguntza.

Españak, horretara, ez du "Adicional" hori onartuko.

"Disposición" delako horri eustek, horretara, letzari begiratuta behintzat, ba du bere funtsa; askatasuna segurtatzeko legea baita. Teorian beti... Zeren, Esparterok 1839-an bezalaxe, hasiak baitzaizkigu "marco constitucional" aipatzen; baita "solidaridad indivisible de los españoles", eta gainerakoak, azpimarratzen.

PSOE-k ere atzera egin du. Eta "ezkerreko" taldeak, "es una antigua" eta antzekoak esanez, kontra agertzen dira. **UCD** eta **AP** aipatu ere beharrik ez dago!

* * *

Baina "marco constitucional" aren barruan, edo horrelako zerbait pasako balitz, zer guri? Ez al zuen Esparterok 1839-ko legean hain zuzen, "se confirman los fueros" esan? 150 urtetako zoritar-kateaz kolpez ahaztuko ote gara, **egiazko egoera ahaztuz?**

Gure herriari dagokion **autodeterminazio** bidea espreski ukatu ondoren; euskararen heriotzara ez bestera daraman diglosia, 3. artikuluan legeztatu ondoren; inolako euskal heziketa guztietarako bidea hetsi ondoren; Iparraldeko anaietzako abantail-arrastorik ere gabe utzi ondoren; ekonomi-aldakuntzak aipatu ere gabe ahaztu ondoren; zergatik esan genezake **EZ** besterik? Izan dadila Konstituzio hau 1839-ko legea bezala 1876 eta 1937-koak bezala, **inperialismo soilaren bortxaketa**. Besterik ez bada ere, gauzak garbi geldi daitezela.

Txillardegui

Gaur legez, 1839.ean, Baldomero Espartero jenerala ere Foruak "konfirmatu" egin zituen "Konstituzioaren barnean".